

Una mirada interpretativa del nou reglament europeu sobre producció agrària ecològica

El 1 de gener del 2021 començarà a aplicar-se el nou Reglament (UE) 848/2018 sobre producció ecològica i etiquetatge dels productes ecològics, que derogarà l'actual Reglament (CE) 834/2007. La Unió de Pagesos, el sindicat agrari majoritari del camp català, va presentar en el seu dia esmenes per intentar adaptar aquesta nova normativa al sector català, i algunes d'elles van quedar reflectides en el text final. En Roger Clavaguera repassa les novetats principals i les contextualitza a la nostra realitat.

TEXT: ROGER CLAVAGUERA IGLESIAS. ENGINYER AGRÒNOM - UNIÓ DE PAGESOS DE CATALUNYA¹. IMATGES: ISABEL VILLENA.

La proposta inicial de nou Reglament per a la producció agrària ecològica i l'etiquetatge de productes ecològics que va llançar la Comissió Europea el 2014¹ limitava fortament la producció agrària ecològica a Catalunya i a la resta de regions productores ubicades en zones de clima mediterrani, no s'adequava a les necessitats de la ramaderia de muntanya, no tenia en compte l'actual situació de manca de material vegetal certificat com a ecològic, ni solucionava les dificultats legals per poder comercialitzar varietats tradicionals, que no es poden registrar.

També prohibia les explotacions mixtes (amb uns conreus o ramats en producció ecològica i uns altres no), fet que ignorava la realitat de la pagesia a Catalunya, condicionada per la seva orografia i la seva climatologia diverses, que donen lloc a una gran varietat de produccions i que fan que certs conreus o produccions ramaderes convencionals

siguin més o menys fàcils de reconvertir al sector ecològic. Per altra banda, dificultava que productors convencionals passessin a fer producció ecològica, en no poder anar reconvertint progressivament les seves produccions a l'agricultura ecològica, atès que ni la inversió inicial ni el risc empresarial són els mateixos que si es fa tot alhora.

La proposta final

A partir de la proposta de la Comissió, el Consell Europeu i el Parlament Europeu començaren a negociar, moment en què entitats com la Unió de Pagesos van poder presentar les esmenes que consideraren oportunes. Finalment, el document acordat (Reglament [UE] 848/2018) manté alguns inconvenients i certes limitacions, però també recull algunes de les esmenes presentades. Vet aquí alguns punts a destacar:

- Permet adoptar normes excepcionals en cas de circumstàncies catastròfiques

(article 22) fruit d'adversitats climàtiques, malalties animals, sanitat vegetal, etc., sempre que suposin pèrdues de producció superiors al 30% de la mitjana.

- Finalment, la producció mixta continua permesa (punt 7 de l'article 9) sempre que, en el cas dels animals, es tracti d'espècies diferents i, en el cas dels vegetals, les diferents varietats es puguin diferenciar fàcilment. Com a novetat, indicar que en el cas de cultius perennes que requereixin un període mínim de conreu de tres anys (com seria el cas de les plantacions de cítrics i els oliverars, per exemple) es permet la producció mixta de diferents varietats que no es poden diferenciar fàcilment o de la ma-

¹ <http://www.uniopagesos.cat/>
<https://www.facebook.com/uniopagesos>
Twitter: @uniopagesos

<https://www.youtube.com/uniopagesoscatalunya>

teixa varietat sempre i quan totes les plantacions formin part d'un pla de conversió que finalitzi en un màxim de 5 anys (punt 8 de l'article 9).

- **Continua permetent l'ús de preparats biodinàmics** (exclusos en la proposta inicial) i regula els recursos que es poden fer servir en producció agrària ecològica (punt 1.9.9 de la part I de l'Annex II).

- **Introdueix la possibilitat de realitzar certificació en grup**, fet que permet disminuir el cost de la certificació, però amb unes restriccions de superfície màxima i volum econòmic màxim que, a la pràctica, n'exclouen la pagesia professional que viu, principalment, de l'activitat agrària (article 36).

- **Respecte a l'adopció de normes excepcionals de producció per part dels estats membres**, es passa de disposar de vuit casuístiques diferents en les quals l'autoritat competent podia establir excepcions a la normativa de producció agrària ecològica (article 22 del Reglament CE 834/2007), així com excepcions per a la ramaderia ecològica, a només permetre-ho en el cas de circumstàncies catastròfiques (vegeu el que hem indicat anteriorment, al primer punt).

En relació a la producció ramadera

Una de les propostes poc equitatives del nou Reglament, que afecta especialment la producció ramadera, és que discrimina com s'apliquen els principis de la producció ecològica entre els diferents tipus d'operadors, essent més estrictes per als productors que per als transformadors i els comercialitzadors. Per exemple, **només als ramaders ecològics se'ls exigeix que una part (important) dels recursos que necessita (l'alimentació animal) provingui de la mateixa explotació (o**

Les produccions locals guanyen protagonisme

El nou Reglament (UE) 848/2018 introdueix, dins dels objectius i principis de la producció ecològica, alguns nous conceptes que són de gran interès per al sector agrari ecològic. Per exemple, per primer cop, dins dels objectius de la norma, s'indica el foment dels circuits curts de distribució i el de les produccions locals, el foment de les races autòctones, rares o en perill d'extinció, i contribuir al desenvolupament de la provisió de material genètic vegetal adaptat a les necessitats i els objectius específics de la producció ecològica.

regió). Aquest és un punt que afecta directament la ramaderia ecològica de muntanya (on la producció de cereals és limitada) i els sectors avícola i porcí ecològics, per la manca d'oferta pròpia de blat de moro ecològic a Catalunya.

Un altre aspecte que va ser controvertit fou el que fa referència a les mutilacions dels animals. El benestar de les espècies ramaderes es basa en garantir el comportament natural de l'animal. Però, en llibertat, els animals tenen un comportament jeràrquic molt més desenvolupat que en règim d'estabulació, fet que origina baralles entre els individus d'un ramat i en dificulta el maneig per part del ramader. La proposta inicial de prohibir, doncs, certes mutilacions com la retallada de banyes, de becs i d'ullals propiciaria que els animals es ferissin entre ells i, en certs casos, com passa amb el sector del vacum, que es posés en perill la pròpia seguretat del ramader. El Reglament (UE) 848/2018 acaba permetent,

de manera excepcional, aquestes pràctiques per seguretat laboral o pel benestar o la higiene dels animals (punt 1.7.8 de la part II de l'Annex II).

Finalment, encara que no per això menys important, la nova norma europea introdueix noves obligacions en matèria d'alimentació del bestiar ecològic. Fins ara, el ramader tenia l'obligació que almenys el 60% dels pinsos per a herbívors provinguessin de la pròpia explotació o d'explotacions de la mateixa zona i, en el cas dels porcs i de l'aviram, que almenys el 20% dels pinsos provinguessin de la pròpia explotació o d'altres explotacions o empreses de pinsos de la zona. El nou Reglament indica que per als herbívors s'incrementarà fins al 70% (a partir de l'1 de gener del 2023) el percentatge de pinsos que han de provenir de la pròpia explotació o de la pròpia regió. Pels porcs i l'aviram, s'incrementa

fins al 30%, i en la producció de conills fixa que el 70% dels pinsos han de venir de la pròpia explotació o de la pròpia regió i que els animals han de disposar d'un 60% de farratges a la dieta (en ambdós sectors de producció, a partir de l'1 de gener del 2021; punt 1.9 de la part II de l'Annex II del Reglament [UE] 848/2018).

Pel que fa al material vegetal

El nou Reglament (UE) 848/2018 aporta una solució a una problemàtica que pateixen els productors ecològics i que fins ara no s'havia abordat convenientment. Per entendre-ho, primer de tot cal recordar que només és permessa la comercialització del material vegetal que consta registrat al catàleg comunitari o estatal de material vegetal. El material vegetal no registrat no es pot ni vendre ni regalar ni intercanviar. Únicament el pot fer produir la pagesia a les seves terres i comercialitzar-ne el producte resultant.

L'agricultura ecològica pot tenir interès a fer servir varietats tradicionals, que són més rústiques i per tant més resistents als estressos biòtics (plagues i malalties, per exemple) i/o abiòtics (fred, sequera, etcètera). Aquestes varietats tradicionals es caracteritzen per formar poblacions menys homogènies i estables, entre els seus individus, que les varietats millorades genèticament. Això fa que aquestes varietats tradicionals (la normativa les anomena "de conservació") no superin el criteri mínim d'homogeneïtat i d'estabilitat que ha de tenir el material vegetal si es vol inscriure en el registre de varietats comercials i, per tant, només es poden registrar dins del catàleg com a varietats de conservació. Però les varietats de conservació segueixen tenint requisits d'una puresa varietal mínima (del 90%, en el cas de les plantes hortícoles) i estan sotmeses a restriccions importants pel que fa a llur comercialització, a límits en el nombre màxim d'hectàrees per a la producció de plantes d'aquestes varietats i a limitacions en relació amb l'envàs amb què es poden comercialitzar (contingut màxim de 250, 25 o 5 grams, segons l'espècie), d'acord amb el Reglament General Tècnic de Control i Certificació de llavors i plantes de viver.

La novetat –i el que és interessant– és que el nou Reglament permet la comercialització de material de reproducció vegetal heterogeni ecològic i n'estableix el procediment, sense haver de complir els requisits exigits a la resta de material vegetal. En l'article 13 es descriu el procediment de notificació (a Espanya cal notificar-ho a l'oficina espanyola de varietats vegetals). Si passats tres mesos des d'haver registrat la notificació l'administració no demana informació addicional o no comunica una denegació expressa de la sol·licitud, aquesta es considera reconeguda i cal que l'administració la inclogui en el llistat corresponent i gratuïtament. Així doncs, el nou Reglament va un pas més enllà en obligar els estats membres a publicar de forma gratuïta, i a petició de l'operador que el produeix, tot material vegetal de reproducció susceptible de ser utilitzat en producció ecològica, així com dels animals ecològics (article 26).

Un Reglament que manté certes limitacions

La proposta inicial de la Comissió continua sense resoldre els següents aspectes importants per a la producció:

- La limitació, a l'hora de fertilitzar, de no poder aplicar més de 170 quilos de nitrogen per hectàrea i any, de fem de granja (punt 1.9.4. de la part I de l'Annex II del Reglament [UE] 848/2018), limitació que només tenen les explotacions convencionals ubicades en zones vulnerables de nitrats i que, en explotacions d'horta ecològica, amb dos o tres conreus l'any, comporta perdre rendiment productiu o haver de realitzar aportacions addicionals de nitrogen procedents d'altres fons, que són més costoses. Així mateix, aquesta limitació, que es manté en el nou Reglament (UE) 848/2018, dificulta innecessàriament assolir l'objectiu de l'agricultura ecològica de mantenir la fertilitat del sòl a llarg termini (lletre b de l'article 4 del nou reglament).
- Un altre aspecte no resolt són les restriccions que imposa a la ramaderia ecològica extensiva que realitza transhumància i/o usa prats i pastures comunals (punt 1.4.2 de la part II de l'Annex II).
- Els productes de la caça i la pesca d'animals salvatges continuen sense considerar-se productes ecològics. Així mateix, segueix quedant fora de l'àmbit d'aplicació del Reglament la restauració col·lectiva (restaurants, menjadors, centres educatius, hospitals, empreses de subministrament de menjar preparat), la qual no pot emprar el logo de producció ecològica de la UE en l'etiquetatge, la presentació o la publicitat dels seus productes. Malgrat això, permet que els estats membres puguin desenvolupar la normativa en aquest sentit

La nova norma també inclou explícitament, com a principi específic, permetre a la pagesia d'emprar material vegetal ecològic propi (és a dir, l'obtingut a la pròpia explotació) per cobrir les seves necessitats (lletra i de l'article 6).

I encara un parell d'aportacions més en relació al material vegetal:

- La normativa adoptada permet, finalment, continuar fent servir material vegetal convencional no tractat químicament en cas de manca de llavor i de planter ecològics, en contra de la proposta inicial presentada per la Comissió el 2014. Hi ha una manca d'oferta de llavor ecològica en el mercat i per tant, fins que aquest sector no es desenvolupi, la prohibició de l'ús de llavor convencional no tractada perjudicaria innecessàriament la producció agrícola ecològica, tant la cerealística i de conreus herbacis extensius –en la qual, a més, som deficitaris a Catalunya– com també l'hortícola (punt 1.8.5 de la part I de l'Annex II).

- Dins de les normes de conversió a la producció agrària ecològica, com a novetat, indicar que es permet la comercialització, com a productes en conversió, del material vegetal després que hagi passat un període de dotze mesos de conversió (punt 4 de l'article 10).

Conclusió: la importància del Departament d'Agricultura com a autoritat competent

El Consell Català de la Producció Agrària Ecològica es dedica a la inspecció i el control de la normativa de producció ecològica i és el Departament d'Agricultura qui interpreta i diu com s'ha d'aplicar la normativa a Catalunya. L'Estat espanyol, que mitjançant el Real decret 883/2014 va constituir la Mesa de coordinació de la producció ecològica, pot també harmonitzar la interpretació de la normativa comunitària, dins de l'Estat, per part de les diferents autoritats competents existents.

Un cop més la normativa europea deixa marge a les autoritats competents de cada estat membre (en el nostre cas el Departament d'Agricultura) perquè regulin el que facultativament els permet la normativa o allò que no ve regulat per la normativa comunitària.

Fins ara, la interpretació que el Departament d'Agricultura feia de la normativa comunitària normalment era més restrictiva que la que es feia en altres comunitats autònomes o estats de la Unió Europea. Per exemple, les gallines i els pollastres ecològics catalans generen més dejeccions que els aragone-

sos i els francesos; en aquests dos darrers casos, amb quatre metres quadrats de pati per individu en tenen prou, mentre que aquí el DARP ha decidit que es necessita una major superfície de pati (Instrucció de la DG d'Agricultura respecte als coeficients de gallinassa en cas d'avicultura ecològica).

Un altre exemple: el DARP no permet fertilitzar els camps ecològics amb purí de porc convencional que hagi estat establert sense llit. I encara a Catalunya, el DARP ha considerat que la definició de petita explotació bovina de carn és de fins a 60 caps de bestiar adult, 30 en llet (pàgina 12 de les normes i criteris d'interpretació de la Resolució ARP/763/2017).

Per tant, caldrà demanar al Departament d'Agricultura una interpretació del terme regió el més ampli possible i que, en la capacitat que té de decisió, es situï al costat de la pagesia, adaptant-la, quan pugui, a les necessitats del sector i sense originar sobrecostos o lucre cessants innecessaris per a la pagesia ecològica catalana. ✿

Vine a l'Escola Agrària

més de 40 anys transFORMANT

CURSOS PRIMER SEMESTRE

	Hores	Preu
Infraestructures ecològiques: horta, fructicultura i cultius extensius	20 h	32 €
Problemes sanitaris en horticultura ecològica: mètodes de prevenció i control	40 h	54 €
Ensinistrament de bovins per a la tracció animal	8 h	32 €
Sanitat en oví i cabrum ecològic	32 h	54 €
Fotovoltaica per a autoconsum. Nous conceptes i possibilitats	40 h	54 €
Qualitat organolèptica i afinació de formatges ecològics	40 h	54 €
Maneig i manteniment de la motoserra, motocultor i desbrossadores. (Curs per a dones)	40 h	54 €

JORNADES GRATUÏTES PRIMER SEMESTRE

- * Fitoteràpia en pasturatge ecològic
- * Maneig de la sanitat en pasturatge ecològic
- * Eines per a la presa de decisions abans, durant i després de la transició ecològica
- * Cultiu ecològic de fruits vermells
- * Inputs controvertits en la producció agrària ecològica. Alternatives
- * Introducció a les plantes indicadores (Balaguer)
- * Introducció a les plantes indicadores (Castelló d'Empúries)
- * Inputs controvertits en la producció agrària ramadera ecològica
- * Com muntar un obrador col·lectiu
- * Viabilitat de plantació de vinya ecològica al Bages

* Dates de realització i programes consultables a la web de l'escola www.xtec.cat/ecamanresa

Informació: Escola Agrària de Manresa

Avinguda Universitària 4-6 (Edifici FUB)- 08242 Manresa
Tel. 93 874 90 60 – ccagraria.manresa@gencat.cat
<http://agricultura.gencat.cat/escolesagraries>
<http://agora.xtec.cat/ecamanresa/intranet>

Formació agrària

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació